

Клінічні дослідження

УДК: 618.11/.14-002-053.2/.7-08

О.А.Андрієць

СТРУКТУРА ЗАПАЛЬНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ ЖІНОЧИХ СТАТЕВИХ ОРГАНІВ ЗАЛЕЖНО ВІД ЕТІОЛОГІЇ ТА ВІКУ ДІВЧАТОК ТА ПІДЛІТКІВ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЛИ НА СТАЦІОНАРНОМУ ЛІКУВАННІ

Кафедра акушерства і гінекології з курсом дитячої та підліткової гінекології (зав. – проф. О.М.Юзько)
Буковинської державної медичної академії

Резюме. Представлено структуру запальних процесів геніталій у дівчаток та підлітків, які перебували на стаціонарному лікуванні в пологовому будинку №1 м. Чернівці протягом 1999-2001 років.

Ключові слова: гінекологічні захворювання, дівчата.

Вступ. Проблема запальних захворювань геніталій у дівчаток та підлітків є в центрі уваги сучасних проблем гінекології дитячого та підліткового віку, оскільки має велике медичне та соціальне значення. Організм дівчат-підлітків, як і дівчаток раннього препубертатного віку, особливо чутливий до негативної дії факторів зовнішнього середовища. У структурі захворюваності хвороби сечостатевої системи у дівчат займають четверте рангове місце і в цілому по Україні поширеність їх зросла на 80,7%. [1]. Зокрема, в Чернівецькій області запальні захворювання зовнішніх статевих органів у структурі гінекологічної патології дівчат та підлітків займають особливе місце і становили, стосовно до всієї диспансерної групи області після оздоровлення та зняття з диспансерного обліку пацієнток згідно з наказом МОЗ України №391, 29,2% у 1999 році, 25,4% у 2000 р. та 31,1% у 2001 році, а запальні захворювання внутрішніх статевих органів відповідно, 12,9%, 11,6% та 12,2% на фоні зниженого імунологічного захисту організму, великої різноманітності мікрофлори та росту мікоплазменної інфекції [2].

Мета дослідження. Визначити структуру та частоту запальних захворювань жіночих статевих органів залежно від віку та характеру процесу у дівчаток та підлітків, які перебували на стаціонарному лікуванні в гінекологічному відділенні пологового будинку №1 м. Чернівці за період 1999-2001 років.

Матеріал і методи. Нами вибірково обстежено 80 дівчаток та дівчат з гострими і рецидивними хронічними запальними захворюваннями жіночих статевих органів. Використані клінічні дані, загальноклінічні методи обстеження, метод прямої імунофлуоресценції, бактеріоскопічне та бактеріологічне дослідження виділень із піхви. Мікробіологічне обстеження включало мікроскопію, бактеріологічне та мікологічне дослідження вмісту заднього склепішця піхви, який забирали спеціальними тампонами. Мікропрепарати фарбували за методами Грам-Синьова, Гімзи-Романовського та метиленовим синім і мікроскопували в імерсійній системі.

Визначали наявність різних за періодом розвитку форм *Trichomonas vaginalis* та морфологічні особливості анаеробних й аеробних грампозитивних і грамнегативних бактерій, і дріжджоподібних грибів роду *Candida*.

Бактеріологічним методом виділяли та ідентифікували бактеріальні форми мікроорганізмів.

Результати дослідження та їх обговорення. Ми провели порівняльний аналіз диспансерних груп дівчаток та підлітків області із запальними захворюваннями їх геніталій протягом 1999 – 2001 років та встановили, що в цілому відсоток пацієнток із запальними захворюваннями внутрішніх статевих органів стабільний і коливається в межах 11,6% (2000р.) – 12,9% (1999р.), а в 2001р. дорівнював 12,2%. Протягом цих років спостерігався незначний ріст запальних захворювань зовнішніх статевих органів в ювенільному віці: 29,2% у 1999р., 25,4% у 2000р. і 31,1% у 2001 році.

Впродовж трьох років найбільшу групу дівчат із запальними захворюваннями внутрішніх геніталій нараховувала вікова категорія від 14 до 18 років, що в порів-

няльному аспекті становило 78% в 1999р., 76% - 2000р., 81% у 2001р. Найбільшу питому вагу в групі запальних захворювань зовнішніх геніталій склали вікова категорія 0 – 14 років і відповідно дорівнювала 56,6% в 2000р. та 53,7% у 2001 р.

Згідно з показаннями до госпіталізації в гінекологічне відділення дівчат та підлітків з гінекологічною патологією, встановлених регламентуючими документами, від загальної кількості госпіталізованих було проліковано – 36,0% у 1999 році, 36,0% - 2000р. та 30,2% у 2001 році, а із запальними процесами зовнішніх геніталій – 14,0% у 1999р., 6,1% у 2000р. та 18,3% у 2001 році.

Серед вибірково обстежених нами протягом 1999 – 2001 років 80 дівчаток та підлітків, які перебували на стаціонарному лікуванні з приводу гострих чи загострення хронічних форм запальних захворювань зовнішніх та внутрішніх статевих органів, патологія захворювання наведена в таблиці 1.

Таблиця 1

Структура запальних захворювань зовнішніх та внутрішніх жіночих статевих органів серед дівчат та підлітків залежно від віку, які перебували на стаціонарному лікуванні

Вульвовагініти				Аднексити			
До 14 років		14-18 років		до 14 років		14-18 років	
абс.ч.	%	абс.ч.	%	абс.ч.	%	абс.ч.	%
24	93,3	2	7,6	16	29,6	38	70,3
Всього 26 (100%)				Всього 54 (100%)			

Аналізуючи дані, які наведені в табл.1, нами встановлено, що вульвовагініти у віці до 14 років траплялися у 12 разів частіше, ніж у віковій групі від 14 до 18 років. Це пояснюється тим, що захист статевих органів дівчаток еволюційно передбачений на період пологів та новонародженості, але потім протягом “нейтрального періоду” внаслідок недостатньої естрогенної функції яєчників процеси самоочищення піхви знижені, нейтральна або лужна реакція створює сприятливі умови для розмноження патогенної мікрофлори та розвитку вульвовагінітів здебільшого на фоні загострення соматичної патології.

Аднексити у дівчаток до 14 років виявили у 2,3 раза рідше, ніж у підлітків віком від 14 до 18 років. Характерною особливістю запальних захворювань геніталій у підлітковому віці є схильність до хронізації, їх латентний перебіг без чітких клінічних проявів. Ранній початок активного статевого життя з частою зміною статевих партнерів, недотримання правил та умов місцевої контрацепції, особистої гігієни створюють сприятливий фон для розвитку, прогресування та хронізації запальних процесів геніталій у молодих дівчат.

У 18 пацієнток із запальними захворюваннями зовнішніх геніталій та в 43 – із запальними процесами внутрішніх статевих органів дана патологія мала характер хронічної, з кількома рецидивами на рік. Загострення хронічних патологічних процесів відбувалося, як правило, на спровокованому преморбідному фоні – в результаті перенесених гострих респіраторних захворювань чи грипу (у 23 пацієнток із 61 з хронічними процесами), виникнення гострих чи загострення хронічних захворювань сечостатевої системи – пієлонефрити, цистити (у 14 пацієнток), гастродуоденобіліарної системи – гастрити, холецистити (у 12 пацієнток), бронхолегеневої системи – бронхіти (у 6 пацієнток), на фоні глистної інвазії – у 6 пацієнток.

Вперше запальні захворювання жіночих статевих органів в охарактеризованих пацієнток були виявлені у віці до 1 року – у 2 випадках, від 1 до 6 років – у 17 випадках, від 6 до 14 років – у 21 випадку.

Домінуючими скаргами у всіх пацієнток із запальними процесами внутрішніх статевих органів були болі в нижньому відділі живота, у поперековій ділянці, загальна слабкість; у більшості (31 пацієнтка) з’являлися патологічні виділення з піхви з неприємним запахом, температура тіла підвищувалася до 37,6 – 37,8 °С, спостерігалася тахікардія до 96 ударів за 1 хв., помірний лейкоцитоз та зсув лейкоцитарної формули вліво на фоні анемії легкого ступеня.

За даними ультразвукового дослідження ознаки запального процесу внутрішніх геніталій спостерігались у 36 пацієнток із 40 обстежуваних. Дані ректального обстеження свідчили про наявність запального процесу придатків матки.

Основними клінічними проявами та скаргами у пацієнток із запальними процесами зовнішніх статевих органів були свербіж та печіння в ділянці піхви, болісне сечовипускання, гіперемія та набряк великих, малих соромітних губ, гімена, значні

біло-жовті, слизово-білі чи гноєподібні виділення з піхви, початок утворення чи вже наявні синехії зовнішніх статевих органів.

Проведені мікробіологічні дослідження виділень із піхви та уретри дозволили діагностувати етіологічні чинники виникнення запальних процесів (таблиця 2).

Таблиця 2

Структура запальних захворювань жіночих статевих органів залежно від збудника у дівчат та підлітків, які перебували на стаціонарному лікуванні

№ п/п	Збудник	К-сть штамів	%
1	E.coli	23	20,9
2	S.aureus	17	15,5
3	S.epidermidis	15	13,6
4	Ureaplasma	10	9,1
5	C. albicans	21	19,1
6	T.vaginalis	9	8,2
7	Ch.trachomatis	5	4,5
8	Вульвовагініти неуточненої етіології	10	9,1
	Всього	110	100

В етіологічному спектрі чинників гострих та загострення хронічних запальних захворювань геніталій у дівчат та підлітків значну питому вагу становили *S. aureus* (15,5%), *E. coli* (20,9%), *Candida albicans* (19,1%), які траплялися вірогідно частіше в порівнянні з іншими мікроорганізмами ($p < 0,05$). У 80 % випадків спостерігалися мікробні асоціації з 2, 3 чи навіть 4 (в1 випадку) мікроорганізмів, тобто захворювання носили поліетіологічний характер, що потребувало ретельного підбору антибактеріальної загальної та місцевої терапії.

Термін перебування хворих у стаціонарі в середньому становив $13,2 \pm 0,4$ дня.

Висновки.

1. Погіршення стану здоров'я дітей та підлітків, зростання гінекологічної захворюваності, зокрема запальних захворювань жіночих статевих органів, зумовлює необхідність ретельного профілактичного огляду всіх вікових категорій дітей.

2. Вважати обов'язковим для дівчаток та підлітків з часто рецидивними запальними захворюваннями жіночих статевих органів обстеження на всі групи інфекції.

3. Вважати за доцільне скринінгове обстеження підлітків, які розпочали статеве життя, на захворювання, що передаються статевим шляхом, навіть за відсутності специфічних скарг.

Література. 1. Гойда Н.Г., Вовк І.Б., Іркіна Т.К. та спів. Охорона репродуктивного здоров'я дівчат-підлітків – основне завдання служби дитячої та підліткової гінекології // Бук. мед. вісник – 2000. – т.4, №2-3. – С.8-13. 2. Чайка В.К., Матицина Л.А., Онішко А.Н. Распространенность урогенитальных инфекций у девочек-подростков // Вісн. асоц. акушерів-гінекологів України. – 1999. – №1. – С.47-49.

THE PATTERN OF INFLAMMATORY DISEASES OF THE FEMALE GENITALS DEPENDING ON THE ETHIOLOGY AND AGE OF GIRLS AND ADOLESCENTS WHO UNDERWENT INPATIENT CARE

O.A. Andriiets

Abstract. The author has presented a pattern of inflammatory processes of the genitals of girls and adolescents who underwent a course of inpatient care at maternity home №1 of Chernivtsi City from 1999 through 2001.

Key words: gynecologic diseases, girls.

Bukovinian State Medical Academy (Chernivtsy)

Надійшла до редакції 25.04.2002 року